

36ko GERRAREN MISTIKA ABERTZALEA

Herri baten historia-liburuan orri alaiak eta orri tristeak daude, garaienaren orriak eta porrotarenak, orri ederrak eta ezkutatzeko modukoak. Eta hauxe da gure Euskal Herriaren historian gertatzen dena. Dena den momenturik txarrenak, larrienak, izaten dira herriaren gogoan gelditzen direnak, eta askotan gertakizun gogor horien inguruan mistika bat sortarazten dutenak. Ezin dugu gure gogotik aldendu karlistaden inguruan sortutakoa, edota gaurko matxinada eta gerrilaren inguruan idazten ari dena, edo 36ko gerraren inguruan gure herritarrek hitzez eta idatziz finkatu zutena. Etsaia gero eta hurbilago genuen, gero eta ankerrago. Euskadi gorroto zuen, eta berarekin batera gure sinbolo eta nortasun maila guztiak: euskara, ikurriña,...

Jose Antonio Agirre Lekube Euzkadiko lehenengo lehendakaria.zu

Euskadi, edo garai hartan esan eta idazten zuten bezala Euzkadi, egiten ari zen. Itxaropenak piztu-piztuak zeuden. Abertzaletasuna gora. Erakunde sortuberriak genituen: jaurlaritza, lehendakaria, ikurriña, gudarostea, ertzaintza, gudariak,... Elementuak hor zeuden, eta etsaia gure ateetan, edozein momentutan sartzeko prest. Ez da harritzekoa, bada, une latz haietan sortutako mistika abertzalea. Euskadik bizi nahi zuen, eta hortarako irabazi behar zuen gerra-zelaietan. Gerrak ekarri zituen bi aldeak, gurea eta etsaiena, bi aldeen banderak: ikurriña eta gorri-horia, gudariak eta falangistak, heriotza eta odola, gorrotoa eta irabazteko beharra. Beraz, bazegoen mistika abertzalea sortzeko behar zen guztia. Herriak, ahoz ahoko esamesek eta kontuek, bertsoek eta artikulu eta liburuek egin zuten falta zena: bihotzetan zegoena beste arlo batera eramatea, mistikaren arlora, mistifikazioaren era hain zuzen.

Mistika honetan murgilduz gero, gauza anitz, pasarte asko daude oroitzeko baina bada-go bat oso berezia dena, bertan ikurriñaren eta espainiarraren arteko lehia gogorarazten

baitzaigu. Iñaki Egaña idazle donostiarrek "Ikurriña, 100 años" izeneko liburuan, 84. orrialdean honela kontatzen digu pasarte hau:

*Eusko gudariak gera
Euskadi askatzeko,
gerturik daukagu odola
bere alde ez emateko.*

"... Gernikako bonbardaketa izan aurretik, zenbait gatazka odoltsu egon ziren. Gerra guztietan gertatzen den bezala, gatazka hauetan mitoa eta errealitatea nahastu egin ziren. Gatazka horietako bat izan zen gure gudariak Sabigain mendia berreskuratzeko gauzatu-takoa. 1.000 metro inguruko menditzar honek Otxandiako ibarra babesten du. 1.937ko apirilaren 14an, borrokako bi egun ondoren, Felipe Bediaga komandanteak Sabigaingo gailurra hartu zuen, eta esku kolpe batez bandera espainola kendu eta ikurriña ipini zuen bere ordean. Hau egiten ari zela, tiro bat eman zioten eta ikurriñaren itzalpean erori zen zerraldo. Hurrengo goizean, frankistek ehizako hegazkinen laguntzarekin, mendiko gailurra berreskuratu zuten. 10 egun beranduago, Gudari aldizkariak Juan Briones-ek Bediaga komandantearen omenez egindako erderazko olerki ederra kaleratu zuen".

Eta hau da, nik mistika abertzale honen islada gisa, eta gure gudari guztien aldeko oroigarri bezala, orain euskaraturik eskainiko dizuedan olerki edo kantua. Originala ikusi-nahi izan ezker GUDARI-5era jo ezazue.

Herri xehea izan zen 36ko gerraren inguruan sortutako itzaropen eta errelaitate guztien bultzatzaile nagusia.

“ARANA-GOIRI” BATAILOIKO HEROIAK
SABIGAINeko GAILURRAREN HARTZEA

1937ko apirilak 14

- Sabigainen gora
gudari adoretsuak aurrera doaz.
Ez daramate inolako babesik,
eta gailurretik
inbasoreek bidaltzen dizkieten balak
desafiatuz,
aurrera darraite.
- Gora, gora euskaldunak!
gora arraza indartsuko mutilak!
gora sekula inbasoreak menperatu
ezin izan duen lur honek emandako
seme leialak!
Gora, gora gure aberriagatik!
-Modu honetan berotzen ditu
Bediaga komandanteak bere gudariak-
Bera aurrena doa, menditik gora igoz,
atsedenik gabe,
ezerk ezin baitu Bediaga geldiarazi!
- Hotzak, haizeak, euriak,
kolpatzen dituzte gudari gazteak,
baina bihotza tente eramanez,
lur azaletik arrastaka, lau hanketan,
etsaiaren metraila engainatuz,
aurrera darraite.
- Gailurrera ari dira iristen,
aurrez aurre ari dira borrokatzen,
gizonez gizon, baionetaz, tiroz,...
ahal den moduan.
Eskuko lehergailuak ari zaizkie jaurtikitzen.
Aurrera euskaldunak!
Aurrera gure aberriagatik!
Aberriaren askatasunak aurrera segitzea
eskatzen baitugu!
Aberriaren ohore garbiak
honela agintzen baitugu!

- Etsaiak Bizkaiko bihotzeraino
nahi du iritsi.
Aurrera aberkideak!
garaipena gurea da eta!
-oihukatzen zuen behin eta berriro
Bediaga komandanteak-
Eta lehoi baten gisa,
arraza handi baten sorterrria den
euskal lur santua
profanatzen ari diren arerioen kontra
eraso egiten du.

- Etsaiek, izaturik,
igarotzeko bidea uzten diote,
bera korrika eta lasterka,
denborarik galdu gabe,
gailurrera igotzen da,
eta han zutik eta harro dagoen
espainiar bandera lurrera boteaz,
eta bere tokian ikurrin zuri-berde-gorria
airoxoki ipiniz,
halaber, GORA EUSKADI ASKATUA!
oihu egin zuen.

- Gudariak,
euren komandantearen adoreak piztuta,
aurrera doaz.
Etsaiak mendian behera,
bala eta laino artean bidaliz.

- Baina komandantea hilik dago,
eta bere gorpua berak ipinitako
ikurriñaren ondoan datza.
Gorpua etzanda dago,
ikurriña berriz, zut-zutik.
Euskal ikurrin garbia
haizager dago
zuri-berde-gorri,
Euskal Herri osoa agurtuz,
euskal mendi gorenak estaliz.

- Euskadi!
Fazismoak ez dezela inoiz
zurekin buka!
Euskal ikurrin santua
segi haizager!
gure lurren gainetik kulunkatuz.
Aberriaren askatasuna
gainezka dadin
gurutzea eta ezpataren gainetik!

JOAN BRIONES ORTUN

Bediaga komandantea hilik zegoen, lurrean etzanda, berak Sabigaineko gailurreran ipinitako ikurriñaren gerizpean.

Garai hartako mistika alde batera utzita, ikus dezakegu orduko borroka ez dela bat ere aldatu. Gaur egun bi aldeek aurrez aurre jarraitzen dute, eta gaur orduan bezala, gailur eta balkoi ofizialetatik ikurriña kentzen dute, ondoan ez duelako gorri-horia lagun. Bediaga komandanteak arrotzarena kendu zuen gurea jartzeko, eta gaur biak elkarren ondoan ipini nahi dituzte zuri batzuek. Baina ezinezkoa, guztiz ezinezkoa, eguna eta gaua uztartzea guztiz ezinezkoa den bezala Iritsiko zaio ordua Euskal Herriari, eta orduan ikurriña gure bihotzetan egoteaz gain, Euskal Herriko bazter guztietako balkoi ofizialetan egongo da, harro eta bakarrik. Bitartean aldarrika dezagun, Joan Briones Ortun-ek bere kantuan egin zuen bezala, Euskadi! fazismoak ez dezala inoiz zurekin buka! ezta "demokraziak" ere!!!

ZABARREKO